

**18 juni
2015**



Onderzoek:

**'Artsen voor de
strafrechter'**

<http://opiniepanel.eenvandaag.nl>

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 40.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 50 tot 70 procent van de panelleden.

Artsen voor de strafrechter

18 juni 2015

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden samen met zorgdienstverlener VvAA, deden 631 artsen mee die aangesloten zijn bij VvAA. Alle beroepsgroepen / functietypen zijn naar verhouding vertegenwoordigd. Het onderzoek vond plaats van 16 tot en met 18 juni 2015.

VvAA is een ledenorganisatie en zorgdienstverlener voor meer dan 117.000 zorgprofessionals.

Voor meer informatie over het onderzoek kunt u contact opnemen met redacteur / onderzoeker Lisette van Vliet: lisette.van.vliet@eenvandaag.nl

1. Samenvatting

Artsen: 'Gang naar de strafrechter moet kunnen'

'De zaak 'Jansen Steur' heeft invloed op eigen werk'

Vanochtend is ex-neuroloog Jansen Steur veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijke celstraf. Het is uitzonderlijk dat een arts behalve voor een medisch tuchtrechter ook voor de strafrechter moest verschijnen. Uit onderzoek dat EenVandaag samen met zorgdienstverlener VvAA uitvoerde onder 600 artsen, blijkt dat artsen de gang naar de strafrechter niet bij voorbaat afkeuren. Vooral als er een vermoeden is van opzettelijk medische fouten, moeten volgens hen ook artsen voor de strafrechter kunnen komen.

Slechts 4 procent van de deelnemende artsen vindt het een slechte zaak dat je als medicus voor de strafrechter kan komen, vooral omdat ze twijfelen of een strafrechter wel genoeg medische kennis heeft. 16 Procent stelt dat het altijd mogelijk moet zijn dat artsen zich verantwoorden voor de strafrechter; acht op de tien (79%) vinden dat dit alleen moet kunnen als uit vooronderzoek blijkt dat er sprake kan zijn van opzet. Een ruime meerderheid (85%) is van mening dat een arts in een dergelijk geval dan ook veroordeeld moet kunnen worden tot een gevangenisstraf.

Een deelnemende arts zegt: *'Het moedwillig geven van foutieve diagnoses met een zeer grote impact voor de patiënt staat mijns inziens gelijk aan crimineel handelen.'* Wel vinden veel artsen dat de medisch tuchtrechter als beste kan beoordelen of er echt sprake is van opzet; de strafrechter zien ze dan ook als een verlengde van de medisch tuchtrechter. Annemarie Smilde, tuchtrechtspecialist van VvAA: *'De relatie tussen arts en patiënt is gebaseerd op vertrouwen. Uit deze enquête blijkt dat zorgverleners van mening zijn dat als dat vertrouwen opzettelijk geschaad wordt, adequate berechting moet plaatsvinden.'*

'Zaak Jansen Steur heeft invloed op eigen werk'

Bijna driekwart (72%) van de ondervraagde artsen vindt het terecht dat Jansen Steur zich voor de strafrechter heeft moeten verantwoorden. Eén op de acht (13%) artsen geeft daarnaast aan dat de zaak Jansen Steur zijn of haar eigen werk als arts heeft beïnvloed. Ze stellen zich defensiever op door extra te documenteren, leggen meer vast in dossiers, 'dubbelchecken' diagnoses vaker en raadplegen bij twijfel eerder een collega. *'Nog beter aan dossiervorming doen - ten koste van de tijd voor een patiënt - en patiënten eerder het advies geven ergens een second opinion te laten doen indien ze aan mijn mening of advies*

twijfelen,' licht een arts toe. Sommige artsen die deelgenomen hebben aan het onderzoek geven aan dat 'Jansen Steur' door patiënten in de spreekkamer wordt genoemd.

Extra toezicht is volgens een meerderheid (75%) van de medici niet nodig om een zaak als Jansen Steur in de toekomst te voorkomen: één op de zes artsen (17%) zou dat het liefst wel zien. Deelnemers geven verder aan dat de cultuur nog wat gesloten is en dat collega's onderling meer zouden moeten overleggen en elkaar durven aanspreken.



2. Jansen Steur

Deze week doet de rechter uitspraak in het hoger beroep van de zaak Jansen Steur. De zaak, waarbij het OM zes jaar cel eist tegen de voormalige neuroloog, is uitgegroeid tot de grootste medische strafzaak in de Nederlandse geschiedenis.

Jansen Steur werd in februari 2014 veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 jaar. Beide partijen gingen daartegen in beroep. Hij wordt verdacht van in totaal 21 strafbare feiten, zoals het opzettelijk stellen van verkeerde diagnoses met verregaande gevolgen voor negen patiënten. Eén patiënt pleegde zelfmoord na een slechtnieuwsgesprek met de voormalig neuroloog.

Vindt u het wel of niet terecht dat Jansen Steur voor de strafrechter moest verschijnen?

Terecht:	72%
Onterecht:	10%
Weet niet / geen mening:	18%

Open vraag:

Waarom vindt u het wel of niet terecht?

Hieronder een willekeurige selectie van antwoorden:

'Het moedwillig geven van foutieve diagnoses met een zeer grote impact voor de patiënt staat mijns inziens gelijk aan crimineel handelen.'

'Misdaden mogen niet onder een medische dekmantel uitgesloten worden van strafrechtelijke vervolging.'

'Naast tuchtrecht is hier strafrecht op zijn plaats, omdat er grote onrust is ontstaan onder patiënten. Het beeld wat ze hebben is dat een geschorste arts overal aan de gang kan. Strafrecht geeft een gevoel van genoegdoening.'

3. Gang naar de strafrechter

De zaak Jansen Steur heeft een uniek karakter. Deze zaak wijkt af van de meeste andere zaken tegen artsen waarbij het in de meeste gevallen niet gaat om opzettelijke delicten zoals hier mogelijk het geval is. We stellen u nu enkele vragen over hoe u denkt over het verschijnen van artsen voor de strafrechter, in het algemeen.

Vindt u het wel of niet dat artsen voor de strafrechter moeten kunnen komen voor fouten die ze tijdens hun werk als arts hebben begaan?

Artsen moeten wel voor de strafrechter kunnen komen: 16%

Artsen moeten alleen onder strikte voorwaarden voor de strafrechter kunnen komen (bv. als onderzoek uitwijst dat er sprake is van vooropgezet foutief handelen): 79%

Artsen moeten niet voor de strafrechter kunnen komen: 4%

Weet niet / geen mening: 1%

Er zijn deskundigen die vinden dat de strafrechter te weinig medische kennis heeft om te oordelen of er al dan niet opzettelijk medische fouten zijn gemaakt in een zaak. Anderen vinden dat met een kundige onderbouwing van de zaak, de strafrechter hier wel over kan gaan.

Hoe ervaart u de huidige mogelijkheid van tuchtrechtelijke én strafrechtelijke vervolging?

We bedoelen hiermee dat een arts zowel tuchtrechtelijk als strafrechtelijk kan worden vervolgd voor dezelfde medische fouten.

Dat vind ik dubbel en overbodig: 18%

Dat vind ik te rechtvaardigen in bepaalde omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden: 79%

Weet niet / geen mening: 3%

Vindt u dat een arts wel of geen celstraf opgelegd moet kunnen krijgen als blijkt dat er sprake is van opzettelijk foutief handelen?

Ja, dat moet mogelijk zijn:	85%
Nee, dat moet niet mogelijk zijn:	7%
Weet niet / geen mening:	8%

4. Invloed op eigen werk

Heeft de zaak invloed?

Sommige artsen stellen dat de manier waarop het OM handelt in de zaak Jansen Steur invloed heeft op hun eigen functioneren als arts, of op de manier waarop ze met patiënten omgaan. Anderen zeggen dat de zaak bij hen geen invloed heeft gehad.

Heeft de zaak Jansen Steur invloed op uw eigen functioneren als arts?

Ja, de zaak heeft invloed op mijn functioneren als arts:	13%
Nee, de zaak heeft geen invloed op mijn functioneren als arts:	75%
Weet niet / geen mening:	12%

Open vraag:

'Nog betere dossiervorming doen en patiënten eerder het advies geven om ergens een second opinion te laten doen indien zij mijn mening of advies betwijfelen.'

'Meer defensief handelen, uitgebreider documenteren ten koste van tijd met de patient.'

'Ik ben geen arts, maar hoor wel tot de paramedici. Ik check nu vaker mijn bevindingen dubbel voordat ik de patiënt iets vertel.'

'Hierdoor kijk ik wederom extra kritisch naar mijn eigen functioneren en overleg ik, bij twijfel, met collegae.'

'Zijn naam wordt in de spreekkamer door patienten gebruikt. Het maakt patienten ook angstig. Er is denk ik bij de meeste artsen wel het gevoel van angst een klacht te krijgen. Deze zaak zou dat gevoel kunnen versterken.'

'Het is toch wel zeer ernstig wat er is gebeurd, dat maakt alert naar eigen handelen en naar handelen van collegae. Hoe corrigeer je jezelf, laat je je corrigeren, en corrigeer je zelf collega's die de mist in gaan? bescherm je patienten tegen opzettelijke fouten in het medische circuit?'

'De zaak heeft geen invloed op mijn inhoudelijk handelen. Het heeft wel gevolgen voor de aandacht die ik schenk aan documentatie van het patientendossier.'

5. Voorkomen

Jansen Steur wordt verdacht van het opzettelijk stellen van verkeerde diagnoses met verregaande gevolgen voor negen patiënten. Dit kon gebeuren omdat hij vaak alleen handelde en niet werd aangesproken door collega's.

Vindt u het naar aanleiding van deze zaak nodig om het toezicht op artsen (verder) te vergroten, of is het huidige toezicht voldoende?

Ja, het toezicht moet (verder) vergroot worden:	17%
Nee, er is al sprake van voldoende toezicht en regels:	75%
Weet niet / geen mening:	7%

Open vraag:

Tot slot: Wat moet er in algemene zin in uw werkveld gebeuren (of is er inmiddels al gebeurd) om te voorkomen dat er opnieuw zoiets gebeurt als de zaak Jansen Steur?

Veel deelnemende artsen hebben hier ingevuld dat collega's elkaar moeten durven aanspreken en/of meer moeten overleggen met elkaar. De cultuur wordt nu nog als te gesloten ervaren.